

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZSÉGI ANYANYELVI VERSENY

2017/2018.

2. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Javította: _____

„...A téglából rakott lépcsősoron aláereszkedve a löszfalt nézegettem. A lépcsősor a löszfal hasadékába húzódott, az udvarról vezet le az udvaron kívülre, amely mindannak összefoglalója, amire egy idegen nem számít. A sárga löszben odúkat vájtak az aransárga madarak, s csak faágakra akadt, szétázott tollakból és a földmélyi ricsajból lehetett sejteni, hogy az alkarvastag lukak mélyén, mindegyikben szárnyas sereglet lakik. A löszfal alját, ahol turzásokat képeztek az időnként alázuhogó rögök, az omladékot díszitőkök borították be, szép arabeszket állítottak össze a nagyra nőtt, ezüstviaszos tőklevelek és a turbánt, fiolát s miegymást utánzó, sokszínű kabakok. A tőkök sorfala előtt vasúti sínpár húzódik, éppenséggel egy birkanyáj vonult, sorvezetőként használva rajta végig. A vasúton huszonéve nem volt semmi forgalom. S hátrébb, a halastavakat magas szegélynövényzet foglalta keretbe. A tájat pontosan megalkották a függőleges és a vízszintes síkok, nem szorult semmiféle korrekcióra. A löszmeredély pereméről ereszkedtem tehát alá a vasúti pálya rozsdamarta, gombák korhasztotta maradványához, a bal oldalra eső tanyában ebek acsarkodtak, egyensúlyoztam a csúszós téglafokon, billegtem a sikamlós löszön, át a gazon, gyepen, töreken. A reggeli előtt akartam ismét meglátni és birtokba venni a tájat, s valamennyivel közelebb jutni a folyóhoz, s ha nem is a partjáig, de közelebb hozzá, mint amennyire az előző napokon jutottam, legalább oda, ahol a rózsaföldek húzódnak...”

(Géczi János: *Lassú nézés* – <http://www.zetna.org/zek/folyoiratok/137/geczi1.htm>)

1. **Állapítsd meg, hogy melyik ágrajz felel meg a szemelvény alább kiragadott mondategységének! Karikázd be a megfelelő ágrajz betűjelét!**

A tőkök sorfala előtt vasúti sínpár húzódik...

- a)
$$\begin{array}{c} \text{A} \quad \text{Á} \\ \text{||} \quad \text{||} \\ \text{hH} \quad \text{biJ} \\ \text{||} \\ \text{miJ} \end{array}$$
- b)
$$\begin{array}{c} \text{A} \quad \text{Á} \\ \text{||} \quad \text{||} \\ \text{miJ} \quad \text{hH} \\ \text{||} \\ \text{biJ} \end{array}$$
- c)
$$\begin{array}{c} \text{A} \quad \text{Á} \\ \text{||} \quad \text{||} \\ \text{biJ} \quad \text{hH} \quad \text{miJ} \end{array}$$

2. A szemelvény több **összetett szót** is tartalmaz. Van közöttük egy **háromtagú összetétel** is. **Keress meg, és másold le a vonalra!**

3. **Keress két gyűjtőnevet, és másold le a vonalra!**

4. **Mi a lösz? Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!**

- a) vörös föld
b) sárga föld
c) fekete föld

5. **Állapítsd meg** a szemelvény alábbi mondatában a **kiemelt szavak szófaját**, és **írd be** a **táblázat megfelelő rovatába!** (A szófaji érték eldöntésekor hívd segítségül a szavak szövegkörnyezetét!)

A **reggeli előtt** akartam **ismét meglát**ni és **birtokba venni** a tájat, s **valamennyivel** közelebb jutni a folyóhoz, s **ha nem** is a partjáig, de közelebb **hozzá**, mint amennyire az **előző** napokon jutottam, legalább oda, ahol a rózsaföldek húzódnak...

1) reggeli		6) valamennyivel	
2) előtt		7) ha	
3) ismét		8) nem	
4) birtokba		9) hozzá	
5) venni		10) előző	

6. Mint ahogyan a főnévi igenevet is elláthatjuk személyragokkal (pl. várnom, várnod, várnia stb.), a **befejezett** (-t/-tt képzős) **melléknévi igenév** is kaphat személyragot. Az így kapott igenevet **ige-igenévnek** nevezzük. Az **ige-igenévnek** ma már csak az **egyes szám 3. személyű** (-a/-e személyragos) alakja használatos, amely alakilag megegyezik a múlt idejű, egyes szám 3. személyű igék kijelentő módú, tárgyas ragozású alakjával, csak a **mondatban** nem állítmányi, hanem **minőségjelzői szerepet tölt be**. Másik ismertetője, hogy **alanyos szószerkezetben** vagy **szóösszetételben** fordul elő, mint a szószerkezet **alaptagja**, illetve a szóösszetétel **utótagja**. A szemelvényben **két ige-igenév** fordul elő. **Keressd meg** őket, és **másold le** a vonalra!

7. **Kösd össze** az alábbi **szóalakokat szerkezeti képletükkel!** (T = tö, K = képző, J = jel, R = rag. Az igekötő tőmorfémának számít.)

1) aláereszkedve		a) T + K + J + R
2) omladékot		b) T + K + K + K
3) megalkották		c) T + T + K + K
4) függőleges		d) T + K + K + R
5) ereszkedtem		e) T + T + K + J + R

8. Keress a szemelvényben öt olyan két- vagy többszótagú szót, amelyekben kizárólag alsó nyelvállású, ajakkerekítéses, mély magánhangzók vannak! Írd le a szavakat a vonalra!

9. Írd az alábbi szavak mellé, hogy melyik helyesírási alapelv érvényesül írásmódjukban!

- a) mélyén _____
- b) összefoglalója _____
- c) képeztek _____
- d) kabakok _____

10. Keress a szemelvényben két olyan szóalakot, amelyben írásban jelölt (alaktani, nyelvtanilag kötött) teljes hasonulás játszódik le. Írd le őket a vonalra!

11. Állapítsd meg az alábbi igealakok ragozását, módját, idejét, személyét és számát!

	Ragozás	Mód	Idő	Személy	Szám
a) megalkották					
b) húzódnának					

12. Írd le a vonalra a szemelvénynek azt a két jelzős szerkezetét, amelynek minőségjelzője anyagnévi előtagú összetett melléknév!

13. I: Mi az arabeszk? Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!

- a) Forró homokban, agyag sütőharang alatt készülő arab tökspecialitás.
- b) Stilizált növényi elemekből álló, arab (mór) eredetű szövevényes díszítőmotívum.
- c) Az arabok turbánját hagyományosan díszítő rózsaszín-fiola.

II. Mi alkot arabeszket a szemelvényben? Írd a vonalra azt a szó szerkezetet, amelyből ez kiderül!

14. Fejtsd meg a szövegkörnyezetből, hogy **mit jelent** a *kabak* szó!

- a) **Írd a vonalra** a szemelvénynek azt a **szóösszetételét**, amely a keresett szóval **rokon értelmű viszonyban áll!**

- b) **Melyik** (tréfás hangulatú) szavunkra emlékeztet a *kabak* hangzása, és **mi annak a köznyelvi megfelelője?**

_____ = _____

- c) **Milyen jelentéstani viszony** állapítható meg a két szó között?

15. **Mit jelöl** a szemelvény *szárnyas sereglet* szókapcsolata? _____

Melyik három szó szerkezet áll szoros fogalmi viszonyban (mezőösszefüggésben) ezzel a szókapcsolattal? **Írd le** őket a vonalra!

16. **Értelmezd** egy **rokon értelmű szerkezettel** az *ebek acsarkodtak* hozzárendelő szó szerkezetet, és **írd le** a vonalra!

17. **Írd** a vonalra a *korrekció* főnév **magyar** megfelelőjét!

18. Honnan származnak az alábbi **jövevényszavak?** **Kösd össze** a szócsoportokat **eredetükkel!**

1) eke, alma, körte, szőlő, sarló, borjú, ünő, kos, ürü, túró, sajt		a) angol
2) császár, király, megye, udvar, puszta, kalász, barázda, asztal		b) latin
3) iskola, tábla, orgona, templom, kórus, paradicsom, alamizna		c) ótörök
4) erkély, tánc, polgár, garas, cérna, gróf, herceg, páncél, gesztenye		d) szláv
5) bricsesz, csencsel, dzsem, lift, futball, sztár, sztrájk, tipp, víkend		e) német

19. Az alábbi **frazémákban** (állandósult szókapcsolatokban) **nem** az **odailó állatnév** szerepel. **Hozd helyre a tévedést, írd a vonalakra a megfelelő állatneveket!**

- a) Vak galamb is talál szemet. _____
- b) Közös öszvérnek túros a háta. _____
- c) Disznóból nem lesz szalonna! _____
- d) Egy gólya nem csinál nyarat! _____
- e) A nyúl is jóllakik, a káposzta is megmarad. _____

20. Milyen jelentéstani eszközön alapul az alábbi mém **szójátéka**? **Karikázd be** a helyes válasz előtti **betűt!**

- a) A többjelentésűsége (poliszemián).
- b) A rokonértelműsége (szinonímián).
- c) Az azonos kiejtésen (homofónián).
- d) Az egyjelentésűsége (monozemián).
- e) Az egyalakúságon (mononímián).

JAVÍTÁSI KULCS A 2. OSZTÁLYOS TESZTHEZ**(2018. évi községi anyanyelvi verseny)**1. b) **1 pont**2. alkarvastag **1 pont**3. sereglet, birkanyáj **2 × 0,50 = 1 pont**4. b) sárga föld **1 pont**5. **10 × 0,10 = 1 pont**

1) reggeli	főnév	6) valamennyivel	(határozatlan számnévi) névmás
2) előtt	névutó	7) ha	(alárendelő feltételes) kötőszó
3) ismét	(idő)határozószó	8) nem	tagadószó
4) birtokba	(ragos) főnév	9) hozzá	(ragozott személyes) névmás
5) venni	főnévi igenév	10) előző	(folyamatos) melléknévi igenév

6. rozsdamarta, (gombák) korhasztotta **2 × 0,50 = 1 pont**7. 1) – c); 2) – d); 3) – e); 4) – b); 5) – a) **5 × 0,20 = 1 pont**8. Pl. madarak, akadt, alkarvastag, nagyra, rajta, halastavakat, magas, akartam **5 × 0,20 = 1 pont**9. a) hagyományos írásmód; b) egyszerűsítő írásmód;
c) szóelemző írásmód; d) kiejtés szerinti írásmód **4 × 0,25 = 1 pont**10. Pl. mindannak, éppenséggel, hozzá **2 × 0,50 = 1 pont**11. a) tárgyas ragozás, kijelentő mód, múlt idő, többes szám, 3. személy
b) alanyi ragozás, feltételes mód. jelen idő, többes szám 3. személy **10 × 0,10 = 1 pont**12. aransárga madarak, ezüstviaszos töklevelek **2 × 0,50 = 1 pont**13. I. b) Stilizált növényi elemekből álló, arab (mór) eredetű szövevényes díszítőmotívum.;
II. (nagyra nőtt,) ezüstviaszos töklevelek **2 × 0,50 = 1 pont**

14. a) díszök(ök); **0,20 pont**
 b) kobak = fej; **0,20 + 0,20 pont**
 c) A következő válaszok bármelyike elfogadható:
 hasonló alakú szavak (paronímia); elkülönült
 jelentések/szóhasadás; fogalmi hasonlóság; metaforikus viszony;
 többjelentésű szavak (poliszémia) **0,40 pont**
- Összesen: 1 pont**
15. A madarakat. – aranyárga madarak, (faágakra akadt,) szétázott
 tollak(ból), földmélyi ricsaj **4 × 0,25 = 1 pont**
16. kutyák ugattak/csaholtak/vicsorogtak/lármáztak/dühöngtek stb.
 (Egyéb megfelelő szinonim ige is elfogadható.) **1 pont**
17. helyesbítés/helyreigazítás/kiigazítás/javítás **1 pont**
18. 1) – c); 2) – d); 3) – b); 4) – e); 5) – a) **5 × 0,20 = 1 pont**
19. a) tyúk; b) ló(nak); c) kutyá(ból); d) fecske; e) kecske **5 × 0,20 = 1 pont**
20. c) Az azonos kiejtésen (homofónián), **1 pont**